

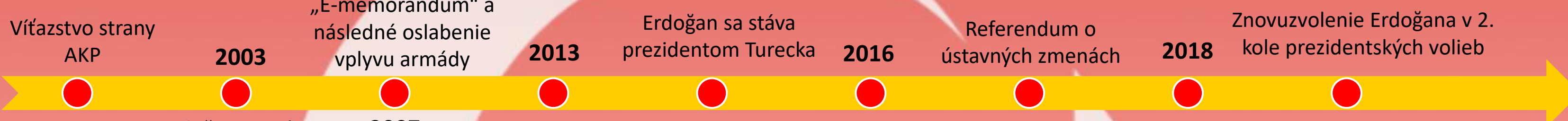
Politicko-geografická analýza vývoja volebnej podpory R. T. Erdoğan v regiónoch Turecka (2002 – 2023)

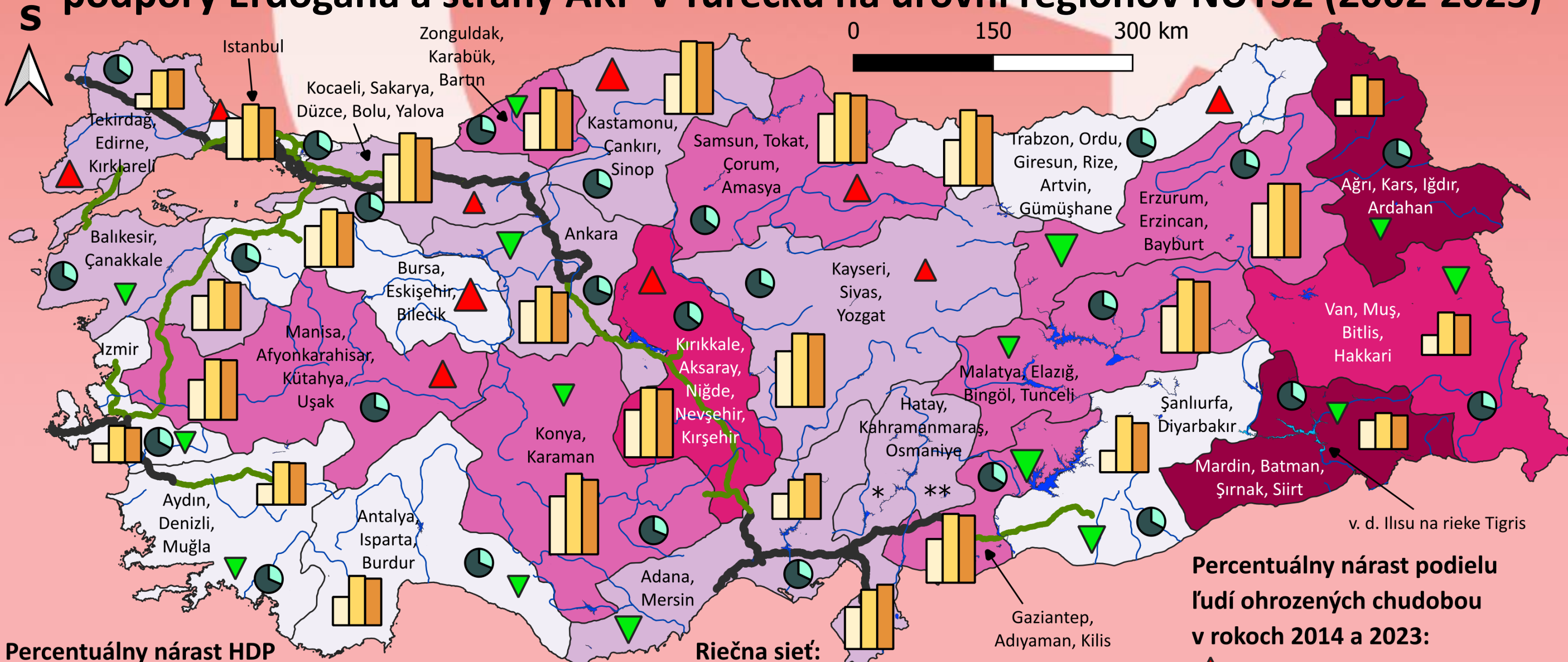
Turecko sa v posledných rokoch ocitlo na rázcestí ako dôsledok vlády Recepta Tayyipa Erdoğan. Cieľom tejto práce je identifikácia hlavných regiónov voličskej podpory Erdoğan a ich premeny v čase a analyzovať možné príčiny ich sformovania na základe analýzy vývoja vybraných sociálno-ekonomických ukazovateľov a premien regionálnych disparít v rámci Turecka. Pri spracovaní tejto práce som použil dostupné dáta volebných výsledkov z portálu YSK a pri dátach o sociálno-ekonomických ukazovateľoch z tureckého štatistického úradu – TurkStatu.

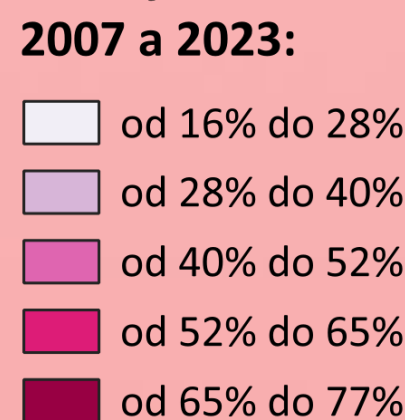
Recep Tayyip Erdoğan bol starostom Istanbulu od roku 1994 až do roku 1998. V roku 2003 sa stal predsedom vlády Turecka, kde túto funkciu zastával až do zvolenia za prezidenta v roku 2014. Od roku 2014 vykonáva funkciu prezidenta Turecka.

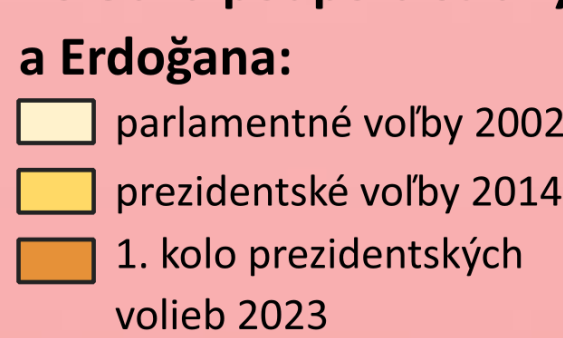
Priestorová analýza vývoja vybraných sociálno-ekonomických ukazovateľov volebnej podpory Erdoğan a strany AKP v Turecku na úrovni regiónov NUTS2 (2002-2023)

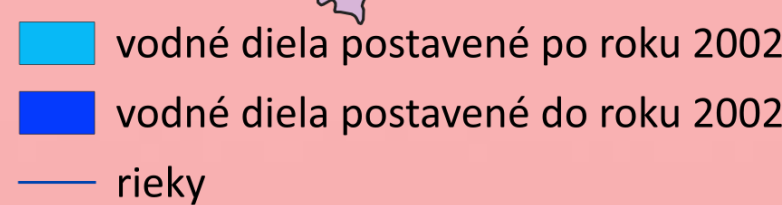
Percentuálny nárast HDP na obyvateľa v rokoch 2007 a 2023:

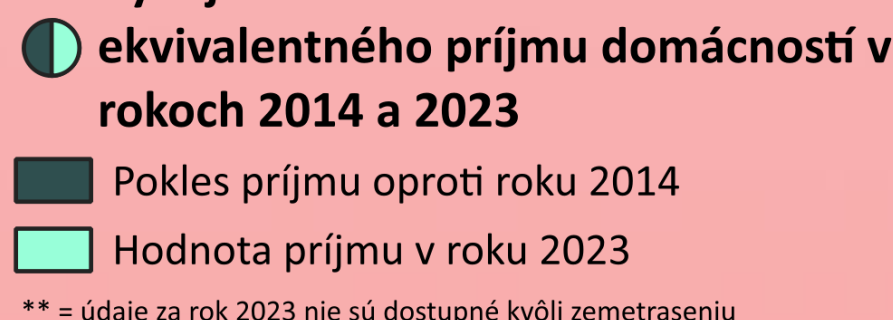
Volebná podpora strany AKP

Riečna sieť:

Vývoj reálneho ekvivalentného príjmu domácností v rokoch 2014 a 2023

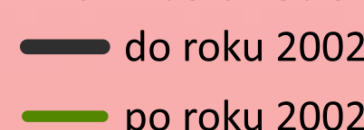

Percentuálny nárast podielu ľudí ohrozených chudobou v rokoch 2014 a 2023:

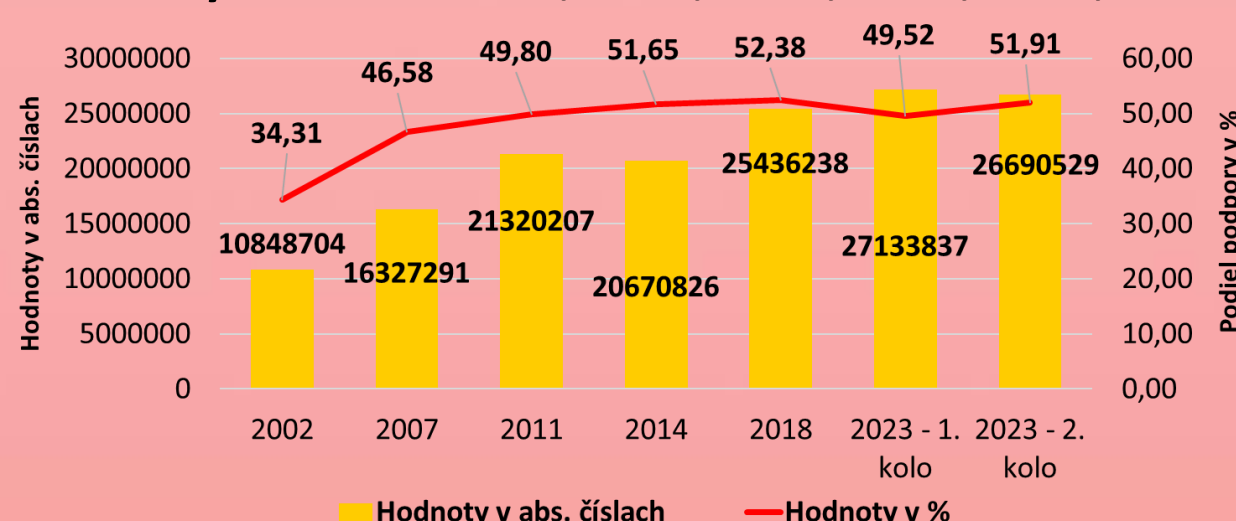

* = údaje za rok 2023 nie sú dostupné kvôli zemetraseniu

Diaľnice uvedené do prevádzky:

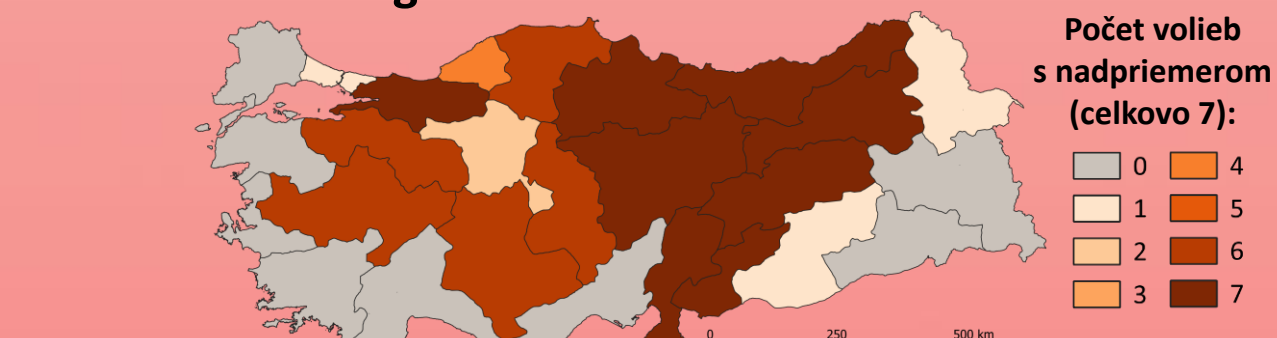

Volebná podpora strany AKP a Erdoğan v Turecku vo volebných rokoch 2002, 2007, 2011, 2014, 2018, 2023

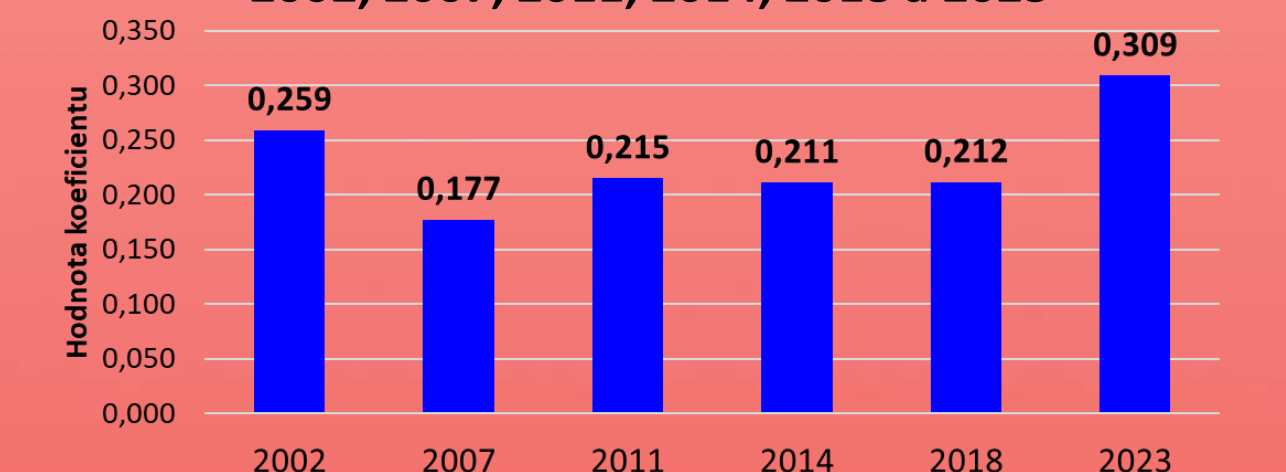
Počet získaných hlasov mal v čase rastúcu tendenciu okrem prezidentských volieb v roku 2014. Percentuálny podiel sa stabilne držal v rozmedzí približne 46 % až 52 %, pričom jediný pokles Erdoğan zaznamenal v 1. kole prezidentských volieb v roku 2023. Tento pokles môžeme odvodniť vyššou mobilizáciou opozície, ktorá postavila do boja spoločného kandidáta, pretože v absolútnom počte podpora naopak vzrástla. Tento efekt v opačnom slede vidíme mierne v 2. kole prezidentských volieb v roku 2023. Rast v rokoch 2002 až 2011 môžeme odvodniť najmä vďaka ekonomickému rozvoju, po roku 2014 rástol vďaka mobilizácii lojálneho jadra a zahraničným hlasom.

Počet subregiónov s nadpriemernou volebnou podporou Erdoğan v období 2002 až 2023

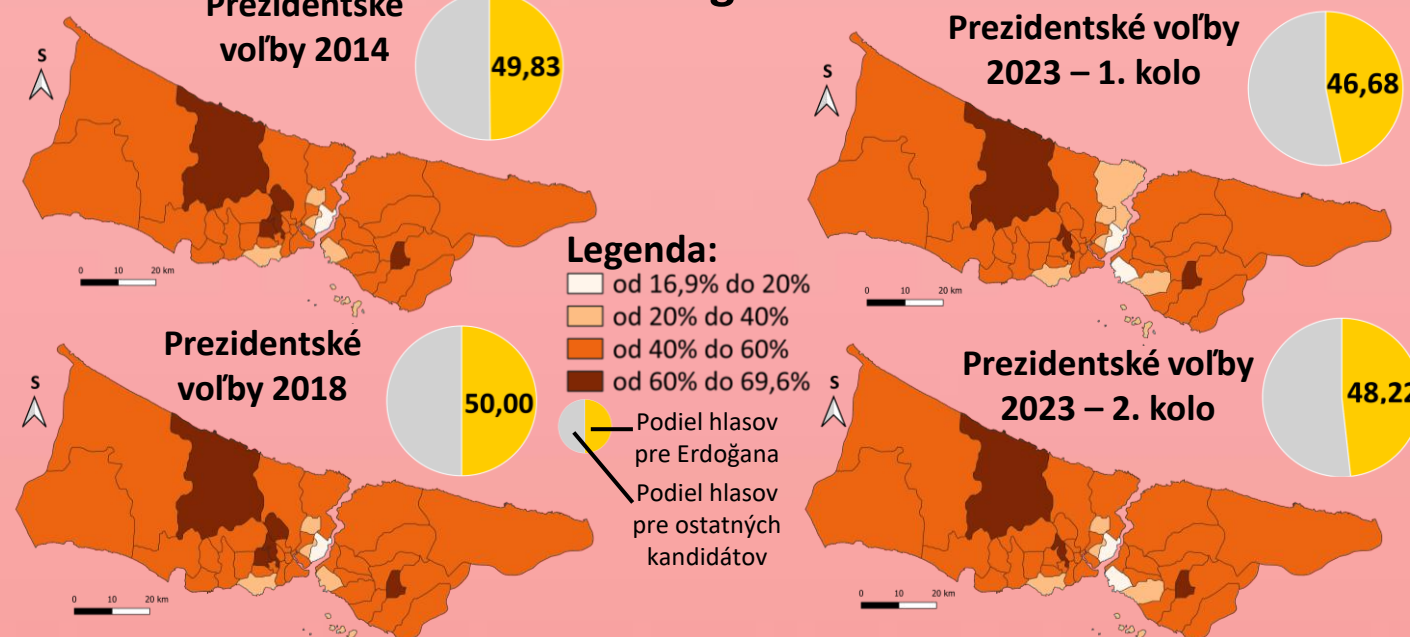
Medzi jadrá volebnej podpory Erdoğan patria najmä subregióny ležiace v centrálnej Anatólii. Dominancia v centrálnej Anatólii vyplýva zo silnej identifikácie nábožensky konzervatívnych voličov s Erdoğanom, ktorý im priniesol kultúrne uznanie a ekonomický vzostup cez priemyselný rozvoj regiónu. Naopak v prípade subregiónov Egejského a Stredozemného mora a v subregiónoch Juhovýchodnej Anatólie jeho podpora bola podpriemerná oproti celoštátnym výsledkom. Ide o subregióny ležiace pri Egejskom a Stredozemnom mori, kde výraznejšie prevláda prímorská turistika. V prípade juhovýchodnej Anatólie ide o oblasť s vyšším podielom kurdskej populácie.

Celkový variačný koeficient subregiónov Turecka v rokoch 2002, 2007, 2011, 2014, 2018 a 2023

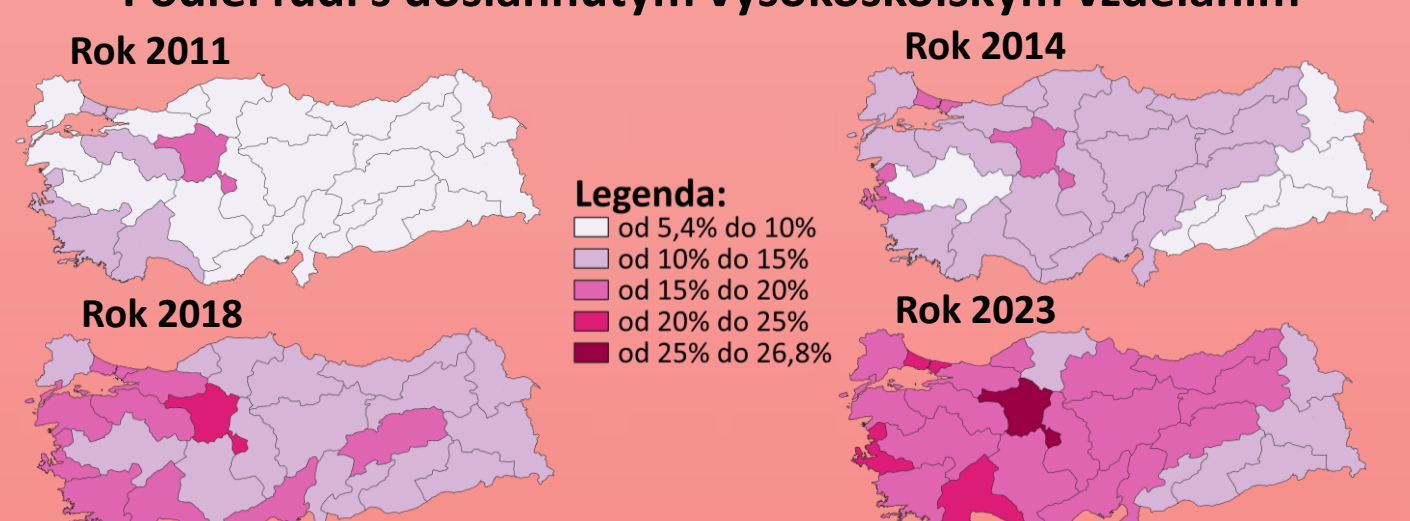
Počiatkový pokles regionálnych disparít odráža snahu vlády znížiť regionálne rozdiely v menej vyspelých regionoch prostredníctvom investícií. Naopak, nárast regionálnych disparít v poslednom období je dôsledkom nepriaznivej ekonomickej situácie.

Volebná podpora Erdoğan v okresoch Istanbulského subregiónu

Najvyššiu podporu mal Erdoğan v okresoch **Arnavutköy**, **Esenler** a **Sultanbeyli**. Ide o lokalitu, kde sa nachádza nové Istanbulské letisko Havalimani od roku 2018. V prípade Esenleru ide o husto zaľudnenú obytňú štvrť robotníckej triedy. Najnižšiu podporu mal v okresoch **Beşiktaş**, **Kadıköy** a **Bakırköy**. Ide o bohaté nákupné, komerčné, bankové a univerzitné štvrte pri Bospore, ktoré sa vyznačujú vysokým indexom ľudského rozvoja v rámci Turecka.

Podiel ľudí s dosiahnutým vysokoškolským vzdelaním

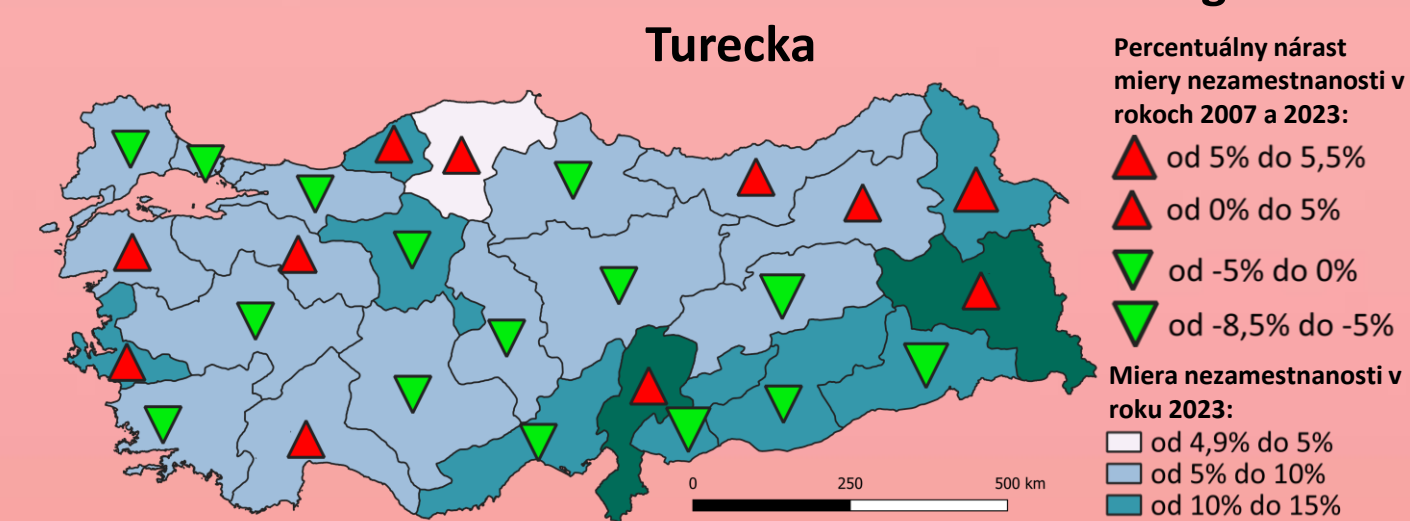
Plošný nárast vzdelanosti medzi rokmi 2011 a 2023 reflektuje štátnu stratégiu expanzie akademickej siete do všetkých provincií a sprístupnenie univerzít širším vrstvám obyvateľstva. Napriek tomu disparity pretrvávajú. Najvyšší podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním si dlhodobo udržiavajú subregióny **Ankara**, **Izmir**, **Istanbul** a oblasť zahŕňajúca provincie **Antalya**, **Isparta** a **Burdur**. Ide o centrá s vysokou mierou urbanizácie, v ktorých sa sústreďujú najdôležitejšie univerzity a pracovné príležitosti. Naopak, najnižší podiel majú subregióny ležiace v juhovýchodnej a východnej Anatólii s vyšším podielom kurdskej populácie.

Záver

Analýza ukázala, že subregióny s nadpriemernou volebnou podporou Erdoğan sa sústreďujú predovšetkým v centrálnej Anatólii, pričom ich počet sa počas sledovaného obdobia výrazne nemenil. Na základe štatistickej analýzy vybraných ukazovateľov sa nepotvrdila významná súvislosť medzi rastom sociálno-ekonomickej úrovne regiónov Turecka a ich zvýšenou podporou Erdoğan. Zároveň sa ukazuje, že v Turecku sa opäť prehlbuje regionálne disparity, hoci na začiatku Erdoğanovej vlády došlo k zníženiu regionálnych rozdielov.

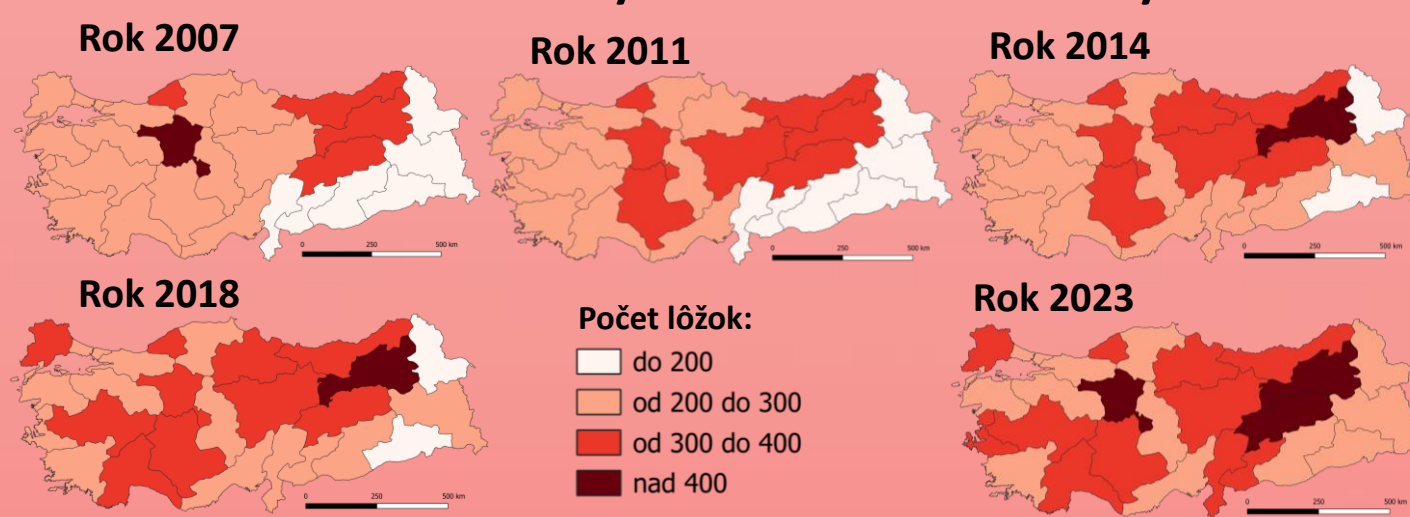
Medzi regióny s najvyššou volebnou podporou Erdoğan patrí Trabzonský subregión zahŕňajúci provincie **Erzurum**, **Erzincan**, **Bayburt**, subregión s provinciami **Kayseri**, **Sivas**, **Yozgat**, a subregión zahŕňajúci provincie **Malatya**, **Elazığ**, **Bingöl**, **Tunceli**. Najnižšiu podporu má Erdoğan, naopak, v subregiónoch ležiacich pri Egejskom a Stredozemnom mori a v subprovinciách v juhovýchodnej Anatólii. Ide o oblasti, ktoré sú v Turecku zaostalejšie a ekonomicky menej vyspelé. Východ krajiny zaznamenal najvyšší nárast HDP na obyvateľa a zároveň najväčší pokles podielu ľudí ohrozených chudobou. Ide o subregióny s vyšším podielom kurdskej populácie. Paradoxne však analýza vývoja reálneho príjmu domácností v rokoch 2014 až 2023 ukazuje, že v týchto subregiónoch pokles reálneho príjmu, čo naznačuje, že ekonomický rast sa v plnej miere nepretavil do kúpnej sily obyvateľstva. Jedným z hlavných cieľov na začiatku Erdoğanovej vlády bola snaha o zmiernenie regionálnych rozdielov. Výrazný „boom“ zaznamenali diaľnice po roku 2002 najmä v oblasti centrálnej Anatólie a v prímorských regiónoch. Významným dielom bola výstavba a sprevádzkovanie vodného diela Ilisu na rieke Tigris v roku 2021.

Percentuálny nárast miery nezamestnanosti v rokoch 2007 a 2023 a miera nezamestnanosti v roku 2023 v subregiónoch Turecka

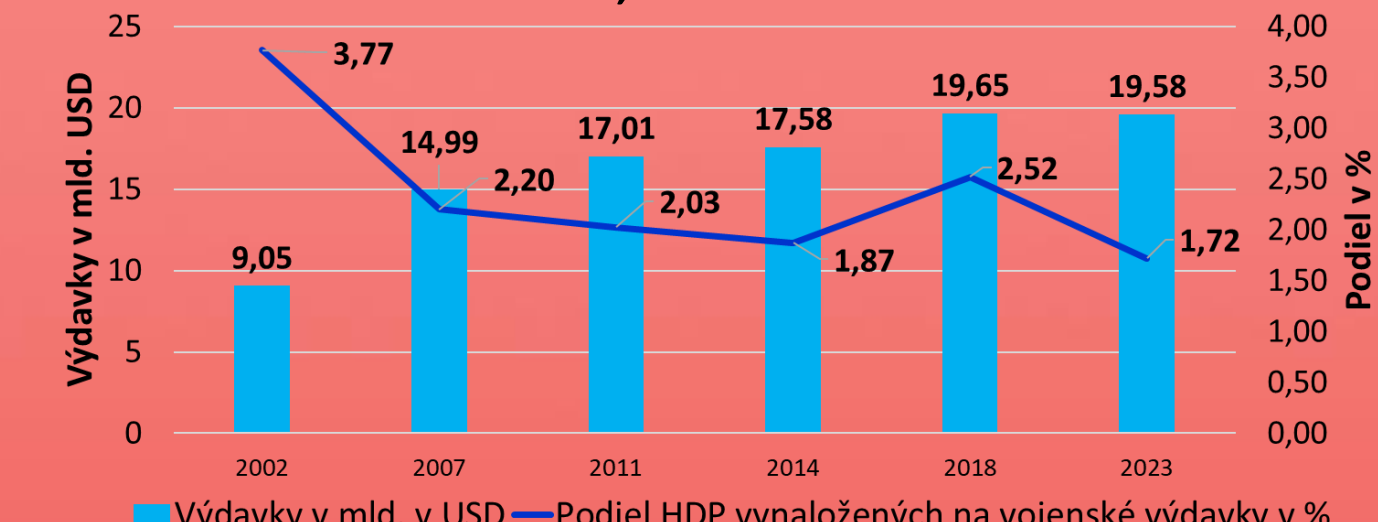
Miera nezamestnanosti vo väčšine subregiónov klesá – výnimkou je oblasť severovýchodnej Anatólie a k nej príslušných regiónov. Ide o subregióny migračne úbytkové, v ktorých žije prevažne rurálna populácia. Napriek tomu miera nezamestnanosti zostáva vysoká najmä v subregiónoch juhovýchodnej Anatólie, charakteristických vyšším podielom kurdskej populácie.

Počet nemocničných lôžok na 100 000 obyvateľov

Najvyšší počet lôžok na 100 000 obyvateľov dlhodobo vidíme v subregióne **Ankara** a subregióne zahŕňajúci provincie **Erzurum**, **Erzincan**, **Bayburt**. V prípade subregiónu **Ankara** ide o oblasť zahŕňajúcu hlavné mesto. V prípade Trabzonského regiónu vyššia koncentrácia lôžok je výsledkom štátneho programu modernizácie vnútrozemia, ktorým Erdoğan plnil svoj sľub o dostupnom zdravotníctve pre predtým zanedbávané konzervatívne oblasti. Naopak najnižší počet majú subregióny ležiace v juhovýchodnej a východnej Anatólii, ktoré sú charakteristické vyšším podielom kurdskej populácie.

Podiel HDP v % vynaložených na vojenské výdavky a celkové vojenské výdavky v USD v Turecku v rokoch 2002, 2007, 2011, 2014, 2018 a 2023

Vojenské výdavky počas Erdoğanovej vlády z dlhodobého hľadiska majú stúpajúcu tendenciu, hoci v roku 2023 podiel aj hodnoty v absolútnej hodnote poklesli v dôsledku cenovej relácie.